

Namn: Ulrika Bergström, Stefan Berggren Datum: 2020-05-11 Dnr: 3.4.1-2020-017777
Enhet:
Telefon: 018-174600

Yttrande över remissen Hållbar slamhantering, SOU 2020:3

(Dnr M2020/00078/Ke)

Läkemedelsverket har fokuserat på utredningens två huvudförslag som presenteras på s. 21 första paragrafen i första punktlistan vilka berör Läkemedelsverkets miljöansvar inom sitt verksamhetsområde. Skrivningar av lagtexter kommenteras inte.

Sammanfattning

Läkemedelsverket instämmer i utredningens första förslag (s. 21 första paragrafen i första punktlistan) om totalt spridningsförbud av avloppsslam på eller i mark med mycket begränsade undantag.

Skulle utredningens andra förslag genomföras (s. 21 första paragrafen i första punktlistan), med spridningsförbud där undantag kan medges för hygieniserat och kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark vill Läkemedelsverket påpeka att det skulle krävas åtgärder inkluderande forskning, utredning och vägledning för att säkerställa hållbarhet på sikt.

Läkemedelsverket instämmer i utredningens övergripande övervägande kring uppströmsarbete (s. 547).

Avsnitt 9.4 Förbud mot att sprida avloppsslam – Överväganden och förslag

Enligt Läkemedelsverkets bedömning skulle utredningens andra förslag, med spridningsförbud där undantag kan medges för hygieniserat och kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark, leda till dilemman kring hållbarhet på sikt. Detta med tanke på att det finns begränsad information om nuvarande föroreningar i avloppsslam, luckor i kunskap om oönskade (kombinations)effekter av föroreningar såsom läkemedel samt risk för att över tid få en ökning av oönskade ämnen i jordbruksmark, däribland ämnen som inte analyseras och därmed inte begränsas. Läkemedelsverket ställer sig därför tveksamt till det andra förslaget och instämmer därmed i utredningens första förslag med totalt spridningsförbud av avloppsslam på eller i mark med mycket begränsade undantag.

Skulle utredningens andra förslag genomföras bör ett sådant vägval ta hänsyn till tillgänglig forskning och kunskap. Dessutom bör detta kombineras med ökad forskning kring innehåll av föroreningar i avloppsslam och hur långlivade de är i miljön, ökad forskning kring effekter i miljön av (kombinations)exponering inklusive utredning kring gränsvärden.

Därtill behövs regelbunden uppdatering av vägledning kring bästa möjliga teknik för att reducera mängden läkemedel och andra organiska föroreningar i samband med rening av avloppsvatten samt ett intensifierat uppströmsarbete.

Avsnitt 11.5 Uppströmsarbete – Överväganden och förslag

Läkemedelsverket instämmer i utredningens övergripande övervägande kring uppströmsarbete (s. 547). Ett intensifierat och fördjupat uppströmsarbete skulle dels minska risk att läkemedel och andra föroreningar når miljön, dels främja en strävan att avloppsslam på sikt ska kunna användas eller att fler resurser kan extraheras ur avloppsslam.

Biträdande direktör Stefan Berggren har beslutat i detta ärende. Handläggare Ulrika Bergström har varit föredragande. I handläggningen har också utredare Marmar Nekoro och miljöstrateg Kia Salin bidragit.

På Läkemedelsverkets vägnar

Stefan Berggren
Biträdande direktör

Ulrika Bergström
Utredare

Kopia till:
Registrator
Stefan Berggren
Ulrika Bergström
Marmar Nekoro
Kia Salin